

(<https://radio808.com>)

🕒 25. rujna 2023.

📄 Emisije (<https://radio808.com/category/emisije/>), MARIJA JURIĆ ZAGORKA: NOVINARKA – SUFRAŽETKINJA – ŽRTVA (<https://radio808.com/category/marija-juric-zagorka-novinarka-sufrazetkinja-zrtva/>), Tjedan na 808 (<https://radio808.com/category/tjedan-na-808/>)

„Pero moje sanja – sanja o junacima pobjednicima tiranije, o bojovnicima ljudske sreće“

Probijajući svoj novinarski put poput ledolomca kroz debeli led predrasuda, neprihvatanja i omalovažavanja, Marija Jurić Zagorka u životu će se još mnogo puta naći pred „sucem radi zločina protiv javne sigurnosti, mira i poretka“

Piše: Diana KUČINIĆ (<https://www.facebook.com/diana.kucinic>)

Plamen novinarske strasti u **Mariji Jurić Zagorki** upaljen je već u djetinjstvu. I nije to bio njezin svjestan izbor – jer nije se imala ni s kim usporediti; nije bilo žena u tom *muškom* zanimanju. Naprosto je upijala svijet oko sebe, družila se sa seljačkom djecom, školovala s plemićkom, dodirivala je i jedan i drugi način života, reagirala na nepravde... I zapisivala je svoja opažanja, razmišljanja i kritiku.

Nažalost, roditeljske svađe bile su svakodnevni dio njezinog obiteljskog pakla, a od histerične majke koja ju je vezala za drvo i tukla, kažnjavajući njezinu znatiželju i maštu, skrivala se u krilu dadilje **Marte Zubić**, djevojke iz susjednog sela, koja joj je bila poput prijateljice i čija će ju topla riječ grijati i mnogo godina kasnije, kad se počela „gurati u muški posao“ i tražiti svoje mjesto u novinskoj redakciji u Zagrebu.

Posebno se kao djevojčica veselila trenucima kad bi navečer špan (nadglednik imanja) **Stjepan Tenšek** došao u kuhinju, zapalio lulu i počeo pripovijedati okupljenoj djeci i slugama. „Taj seljak je svojim pripovijedanjem budio u Marijinoj mašti slike iz dalekih i nepoznatih svjetova. Bile su to priče i legende o plemenitim vitezovima, čarobnim vilama i zlim razbojnicima, priče o borbama protiv moćnih zmajeva. Marija ih je slušala s velikim zanimanjem. Mnoge motive u svojim kasnijim romanima crpila je upravo iz tih Tenšekovih priča“, zapisao je

Marijan Tenšek, strastveni istraživač Zagorkine biografije, čiji je pradjed bio brat špana Stjepana Tenšeka. Stoga ne čudi da je u Višoj djevojačkoj školi kod sestara milosrdnica u Zagrebu, u „Samostanskim novinama“ koje je sama rukom pisala i koncem uvezala, objavila i svoj prvi roman u nastavcima pod naslovom „Pripovijesti starog Tenšeka“.

Nadglednik imanja (špan) Stjepan Tenšek i dadilja Marta bili su djevojčici Mariji Jurić jedina utjeha i utočište pred roditeljima koji je nisu znali voljeti (scena iz predstave „Zagorka“ u zagrebačkom HNK, 2011.)

Tko zna kako i zašto, ali u samostanu snašla me želja da izdajem novine! Sve je išlo brzo i glatko... – zapisala je Zagorka o svojem prvom novinarskom pothvatu: „Samostanskim novinama“

Naime, kad je nakon četvrtog razreda školovanje nastavila kod sestara milosrdnica u Zagrebu, Zagorka je nakratko predahnula od svakodnevnih svađa u obitelji, a „Samostanske novine“ bile su njezin prvi – dakako tajni – novinarski pothvat. Ovako ga je opisala u svojim biografskim crticama:

„Tko zna kako i zašto, ali u samostanu snašla me želja da izdajem novine! Sve je išlo brzo i glatko. Izrezala sam sitne papiriće i sašila ih. Na prvoj stranici napišem lijepim velikim slovima „Samostanske novine“ za donji konvikt! Ispod toga uvodnik – „Razmatranja o Srcu Isusovom“. Na drugoj stranici članak: „Eksercicije donjeg konvikta“. Na trećoj: Različite vijesti „Kako je Ljubica dobila packe!“. Dakako, imala sam i roman, i to pod naslovom: „Pripovijesti starog Tenšeka“. Taj seljak od 90 godina pripovijedao mi je u roditeljskoj kući beskonačne pripovijesti o zagorskim ličnostima. U mojoj su nakladi svakog tjedna izlazile ove „novine“ u jednom jedinom primjerku koji su tajno čitale samo neke moje pouzdanice koje više nisu išle u školu. Moja štamparija i redakcija nalazile su se u mojoj školskoj torbici.

Svane kobno jutro. Velika dvorana. Uz duge stolove knjige, nad svakom sagnuta po jedna konviktorska glava. Sestra nadzirateljica šeće gore, dolje i pazi budnim okom. Ne razumije zašto jedna – vječno nemirna – učenica, na koju je naročito pazila, danas tako marljivo uči! Zaviri iznad moje glave, segne rukom i moje su novine bile – zaplijenjene!

Opodne je nadstojnica mračna lica ušla u blagovaonicu. Stajala sam pred svojim prvim sucem radi zločina protiv „javne sigurnosti, mira i poretka“, koji mi reče: „Osam dana am Boden sitzen“.

Ovo sjedenje na podu bilo je zapravo: klečanje, a tanjur su mi stavili na klupu preokrenut. Dobila sam tada zajutrak i južinu, a objed i večeru sam – otklečala...

Konviktorski zakon o štampi bio je, dakle, stroži od današnjega...”

Marija Jurić (prvi red, druga slijeva) u Višoj djevojačkoj školi u samostanu sestara milosrdnica u Zagrebu, u predstavi „Kalista i Doroteja“ koju je napisala kad joj je bilo 14 godina; fotografija iz zbirke kolekcionara Josipa Kovačića

Ubrzo je djevojčici tek zašloj u tinejdžerske godine kazna klečanja i gladovanja skraćena zabranom pisanja i zvučnom, ponižavajućom pljuskom koju joj je samostanska nadstojnica opalila pred ostalim učenicama. Probijajući svoj novinarski put poput ledolomca kroz debeli led predrasuda, neprihvatanja i omalovažavanja, **Marija Jurić Zagorka** u životu će se još mnogo puta naći pred „sucem radi zločina protiv javne sigurnosti, mira i poretka“.

Ali ni pljuske ni omalovažavanja nisu je mogli zaustaviti – čak ni u samostanu, kad je sa četrnaest godina napisala dramu „Kalista i Doroteja“, koju je izvela djevojačka kazališna družina za božićne blagdane, budući da je učiteljica sestra Bernarda ipak prepoznala i podržala Zagorkin talent za pisanje. No, pisanje drame – i to anonimno! – nekako se još moglo provući kroz stroga samostanska pravila u školovanju djevojčica, ali pisanje novina, taj „muški posao“ – nipošto ne!

Ali Zagorka nastavlja sanjati jer u njoj riječi i rečenice vriju kao u uzavrelom loncu koji samo što se ne prelije...

„Pero moje sanja – sanja o junacima pobjednicima tiranije, o bojovnicima ljudske sreće – o poštenjacima koji svoje uvjerenje ne daju ni za kruh, ni za zlato, ni za medalje – ni za što.“

Sanja pero o ljubavi za dom, o ljubavi svih ljudi prema svima.“

Odmah smo počeli pretvarati moje ime i prezime u muško ime i stvorili urednika M. Jurica Zagorski – uređivala je Marija Jurić „Zagorski list“ skrivečki na tavanu Rauchova dvorca

I pronašla je svoj dom, svoje sklonište: na tavanu Rauchova dvorca Stubički Golubovec. Naime, amaterske kazališne predstave učenika u Krapini, na kojima su joj roditelji dopustili da sudjeluje za vrijeme ljetnih školskih praznika, Zagorki su bile odličan izgovor da opet potajice piše – preko bratića Martina anonimno je predala tekst svoje komedije „Malogradska južina“, koja je i izvedena. Kad su se jednog dana nakon kazališnog pokusa kolima vraćali iz Krapine u Šenjugovo, Martin je svojoj sestrični ispričao da mu je **Stjepan Ortner** rekao da krapinski đaci žele

izdavati đlački list, ali nemaju urednika, pa je Martin predložio Ortneru da ona bude urednica, uz uvjet da njezino ime drže u tajnosti. Zagorka je taj razgovor s bratićem ovako opisala:

„Čim je to Ortner izrekao, već sam vidio tvoje rukopise na tavanu. Sjetio sam se kako si u samostanu počela olovkom izdavati Samostanske novine.

– I zato sam kod svakog obroka klečala osam dana i morala jesti na podu.

– Ovaj put nećeš ni klečati. Pazi, ti ćeš napraviti uzorak, kako bi list trebao da izgleda, smisliti naslov, napisati uvodni članak i dati svoje pričice i pjesmice. Đaci će meni predavati svoje rukopise, da ih pročitaš i pripremiš. Ja ću im kazati da to sve radi moj prijatelj, no o njemu moramo šutjeti jer bi ga otac bacio iz kuće, da to sazna. Đaci će to prihvatiti i ti ćeš lijepo uređivati list. Tvoj duh će biti urednik, a ja medij, kao u spiritističkoj seansi...

Brežuljci su se sagnuli k meni, toliko mi se zavrtjelo u glavi. Odmah smo počeli pretvarati moje ime i prezime u muško ime i stvorili urednika M. Jurica Zagorski. Nebo mi je bilo osuto stotinom sunaca. Zagorje se preda mnogom talasalo sve do južnog i sjevernog pola. Svaki topot konja odzvanjao je mojim novim imenom.

Stigli smo u vlastelinski dvorac baruna Raucha. Uz pomoć seljaka špana Tenškega mogla sam pred roditeljima sakrivati svoju biblioteku na tavanu i prevrnuti sanduk pretvoriti u svoj pisaći stol..."

Na tavanu dvorca Stubički Golubovec mlada je Zagorka pod muškim pseudonimom M. Jurica Zagorski poskrivečki uređivala đlački list „Zagorsko proljeće“. Dvorac je u vlasništvo obitelji Rauch donijela kao miraz Antonija Sermage, kći nećakinje biskupa Vrhovca. Nakon 1945. imovina plemstva je konfiscirana, u dvorcu je bila smještena partijska škola, zatim dječji dom, skladište sokova i peradarska farma. Od 1969. Golubovcem upravljaju Povijesni muzej Hrvatske, zatim Nacionalna i sveučilišna biblioteka, pa Društvo Kajkavijana. U tijeku je obnova dvorca nakon potresa 2020. godine, a planira se urediti Znanstveni edukativno-zabavni centar Zagorje. O životu Marije Jurić Zagorke u Stubičkom Golubovcu nema ni spomena. Foto: Fototeka Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture

Tako je počeo drugi Zagorkin novinarski pothvat: uređivanje đlačkog lista „Zagorsko proljeće“ i njezin prvi tekst s političkim, angažiranim stavom pod naslovom „Duh Matije Gupca optužuje što kasnija pokoljenja nisu iskoristila prolivenu krv i još danas robuju“. (O sudbini „Zagorskog proljeća“ i Zagorkinom novom pojavljivanju pred „sucem radi zločina protiv javne sigurnosti, mira i poretka“ – ovaj put pred kotarskim predstojnikom, pisala sam u prethodnom nastavku (<https://radio808.com/pljuska-je-bila-moj-prvi-dodir-s-novinama-napisala-je-zagorka-u-svojim-slicicama-iz-dozivljaja-zene-novinara/>).

Kad je Zagorka bila u osmom razredu, njezina majka zahtijevala je da prekine školovanje i vrati se kući, „samo da ne ide u škole i da se ne pokvari“. U svojem autobiografskom romanu „Kamen na cesti“ Zagorka će o glavnom liku – Mirjani napisati i ovu rečenicu: „*Prolazilo je vrijeme. Mirjana ne zna koliko, samo zna da časove jada i suza rijetko zamjenjuju trenuci mira i vedrine.*“

No, uzalud kazne i roditeljski bijes – u duši **Marije Jurić Zagorke** već se čvrsto i bespovratno formirala novinarka.

(nastavlja se)

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Prethodni tekst (<https://radio808.com/pljuska-je-bila-moj-prvi-dodir-s-novinama-napisala-je-zagorka-u-svojim-slicicama-iz-doživljaja-zene-novinara/>)

< Prethodna objava (<https://radio808.com/trogodisnja-bilanca-mikroproracunskih-filmova-odlicna-ideja-solidna-zetva-i-niz-pikanterija-odbijeni-projekti-kristijana-milica-zvonimira-rumbolta-damira-cucica-damira/>)

Sljedeća objava >

IMPRESSUM

Nakladnik: Udruga "Multimedijalist"

Ulica Franje Petračića 6 (HUB385)

10000 Zagreb

Urednik elektroničke publikacije: Leo Hekman

Uredništvo: Dominik Janković, Jasmin Redžepagić i Gordan Antić

mail: info@radio808.com

mob: +385 99 540 9486

PRATITE NAS

 (<https://www.facebook.com/radio808/>)

 (<https://twitter.com/radio808/>) PRETR

 (<https://www.youtube.com/channel/UCcaapzbbpKfCCQLXp-abulg>)

(<https://www.instagram.com/radio808/>)

AŽI STRANICU

Pretraži . . . . .

RADIO808.COM 2018. // DEVELOPMENT BY PROGRAMIRANJEZAWEB.COM

([HTTP://PROGRAMIRANJEZAWEB.COM/](http://PROGRAMIRANJEZAWEB.COM/))